

látás van az idén a viasztermésre a Bánságban, Erdélyben és az Oláhföldön, s hogy milyen ott a viasz ára. Bár a válasz nem volt valami kétségbeejtő, mégis hogy az örökös tartományok biztosítva legyenek, még ez évben kiadták a kiviteli tilalmat. Ezzel a rendelettel azonban nagy csapást mértek egész Dél-Magyarországra és Erdélyre; a viasznak és méznek ugyanis semmi keletje sem volt, s a kereskedők meg nem felelhettek a Velenczével előzetesen kötött szerződéseknek. Így bizonyos Caza Miletich és Unkoszekulovich péterváradi viaszkereskedőknek, tizezer forint ára viasz maradt a nyakukon. Velenczébe a tilalom miatt nem szállíthatták, más meg nem vette meg.

Ezen oklalan intézkedés ellen mind a lakosság, mind a temesvári adminisztráció feje Viechter báró, élesen kikelt. A viasz — írja az udvari kamarához — a bánági részekben, nemcsak a föld népét tartja el, de a vámokat is gazdagítja, sőt valamennyi árú között ez hoz legtöbb jövedelmet. Erdélyből is sokat visznek itt át, mint transitó árút Velenczébe. A kiviteli tilalomra vonatkozó rendelet tönkre teszi e virágzó kereskedést. Kéri tehát a kamarát, állíttassa vissza a szabad kereskedést. De Viechter közbelépésének semmi eredménye sem lett. A következő évben, 1744. ápr. 10-én az erdélyi udvari kancellária szólalt fel e sérelem ügyében. Az erdélyi főkormányzók és a lakosság nevében kéri az alsó-ausztriai kormányzóságot, szüntesse be a kiviteli tilalmat, mert a kincstár és a lakosság nagy kárára, már teljes egy éve teljesen pang a viaszkereskedés.¹⁾ Megtörtént-e a tilalom beszüntetése vagy nem, nem tudjuk. Az iratok között nincs nyoma a további intézkedésnek.

Dr. Takáts Sándor.

Carpentarius. E szót az Anjoukorio kmánytárban egy ízben „hintócsináló“-val, más ízben pedig „kocsigyártó“-val fordították (VI. 248. és 291. lap), ámbár helyes jelentése „ács“. A francziában charpente mai napság is ácsmunkát jelent, az angolban pedig az ács neve carpenter. Különben is az előbbi okmány több passusából is világos, hogy templom-építéssel (carpentarios assumant ad fabricandam ecclesiam) és egy templom födelének javításával (ad reparandum tectum ecclesiae) voltak az illető mesteremberek megbízva.

Kr. L.

A legrégibb magyar üveghuták. II. Lajos király feleségének, Máriának tanácsosa és titkára Krabath György (von Sparrendorf) 1551. júl. 27-én megvételre ajánlja I. Ferdinándnak tepliczei házát, meleg fürdőjét és üveghutáit. Ferdinánd király nem fogadta el Krabath ajánlatát; mire ez újabb folyamodásában azt ajánlja a királynak, hogy küldje saját üvegesinálóit (Glasmacher) teplitzi hutáiba, s ő majd csak gazdasággal fog foglalkozni. Ezek az üveghuták — jelenti Krabath — kétszáz év óta szolgáltatják a „schaidglas“-t, vagyis az aranyvalatáshoz szükséges tégelyeket és lombikokat a körmöczi és selmeczi

¹⁾ Ez ügyre vonatkozó összes iratok a Hoffinanz 14,270. fasc.-ban vannak.